

ODPORÚČANIE RADY

z 11. júla 2017,

ktoré sa týka národného programu reforiem Švédska na rok 2017 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Švédska na rok 2017

(2017/C 261/26)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 9 ods. 2,so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh⁽²⁾, a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2017 prijatím ročného prieskumu rastu 16. novembra 2016. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada v dňoch 9. až 10. marca 2017. Komisia 16. novembra 2016 na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 prijala správu o mechanizme varovania, v ktorej určila Švédsko za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie.
- (2) Správa o Švédsku na rok 2017 bola uverejnená 22. februára 2017. Posúdil sa v nej pokrok, ktorý Švédsko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 12. júla 2016, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania pre jednotlivé krajiny prijaté v predchádzajúcich rokoch a pokrok Švédska pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020. Obsahovala aj hĺbkové preskúmanie podľa článku 5 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011, ktorého výsledky boli uverejnené takisto 22. februára 2017. Komisia na základe svojej analýzy dospela k záveru, že vo Švédsku existujú makroekonomické nerovnováhy. Najmä pretrvávajúci rast cien nehnuteľností z už nadhodnotených úrovní spolu s pokračujúcim nárastom dlhu domácností predstavuje riziká neusporiadanej nápravy. Hoci sa banky zdajú byť dostatočne kapitalizované, neusporiadaná náprava by mohla ovplyvniť aj finančný sektor, keďže banky vykazujú čoraz vyššiu expozíciu voči hypotekám domácností. V takomto prípade by mohli vzniknúť presahy do susedných krajín, keďže švédske bankové skupiny majú v seversko-pobaltskom regióne systémový význam. Švédske orgány si veľmi dobre uvedomujú narastajúce riziká a v uplynulých rokoch boli prijaté opatrenia na obmedzenie rastu hypotekárneho dlhu a zvýšenie bytovej výstavby. Doterajšie politické kroky však neboli dostatočné na vyriešenie problému prehriatia v sektore bývania. Pretrvávajú celkovo medzery v politike v oblasti zďaňovania obytných nehnuteľností, makroprudenciálneho rámca a pri riešení prekážok pre nové ponuky bývania, ako aj prekážok pre efektívne využívanie existujúceho bytového fondu.

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25.

- (3) Švédsko predložilo 28. apríla 2017 svoj národný program reforiem na rok 2017 a svoj konvergenčný program na rok 2017. S cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi sa obidva tieto programy posudzovali súčasne.
- (4) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny sa zohľadnili pri programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov („EŠIF“) na roky 2014 až 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013⁽¹⁾, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať uvedené ustanovenie, v usmerneniach o uplatňovaní opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF a riadnu správu hospodárskych záležitostí.
- (5) Na Švédsko sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu. Vláda vo svojom konvergenčnom programe na rok 2017 plánuje dosiahnuť prebytok 0,3 % HDP v roku 2017 a naďalej počas celého programového obdobia spĺňať strednodobý rozpočtový cieľ, ktorým je štrukturálny deficit na úrovni 1 % HDP. Podľa konvergenčného programu na rok 2017 sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP sa zníži na 39,5 % v roku 2017 a bude naďalej klesať na úroveň 31,4 % v roku 2020. Solídny hospodársky rast a zdravé verejné financie sú hlavnými faktormi spôsobujúcimi pokles pomeru verejného dlhu k HDP. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú tieto rozpočtové prognózy, je realistický. Na základe prognózy Komisie z jari 2017 sa predpokladá, že štrukturálne saldo vykáže v roku 2017 prebytok 0,4 % HDP a v roku 2018 prebytok 0,8 % HDP, nad úrovňou strednodobého rozpočtového cieľa. Rada na základe svojho posúdenia konvergenčného programu na rok 2017 a s ohľadom na prognózu Komisie z jari 2017 zastáva názor, že možno očakávať, že Švédsko dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu v roku 2017 aj v roku 2018.
- (6) Dlh domácností sa neustále zvyšuje, hoci už aj predtým dosahoval vysoké úrovne. Dlh domácností vzrástol o 7,1 % v roku 2016 na takmer 86 % HDP a asi 180 % disponibilného príjmu, najmä v dôsledku vyšších hypotekárnych úverov spojených s pokračujúcim zvyšovaním cien nehnuteľností. Rozdelenie dlhu je čoraz nerovnomernejšie, pričom sa zvýšil podiel nových hypotekárnych úverov domácností (16,4 % v roku 2016), ktoré predstavujú až 600 % ich disponibilného príjmu. Vláda podnikla určité relevantné makroprudenciálne opatrenia – vrátane zavedenia novej požiadavky amortizácie hypotekárnych úverov v roku 2016, ale stále nie je jasné, či to bude mať v strednodobom horizonte dostatočný vplyv. Vo februári 2017 vláda začala legislatívny proces so zámerom posilniť zákonný mandát orgánu makroprudenciálneho dohľadu, aby sa zaručilo, že tento orgán bude môcť v budúcnosti včas zaviesť potenciálne makroprudenciálne opatrenia a bude môcť využívať širšiu škálu nástrojov. Legislatívne zmeny by mali nadobudnúť účinnosť do februára 2018. Úpravy fiškálnych stimulov, napríklad prostredníctvom postupného obmedzovania daňovej odpočítateľnosti platieb úrokov z hypotekárnych úverov alebo zvýšením periodických daní z nehnuteľného majetku, by pomohli obmedziť rast dlhu domácností, vláda však v tejto oblasti nedosiahla žiadny pokrok.
- (7) Švédsko zažíva rýchly a trvalý rast cien nehnuteľností od polovice 90. rokov minulého storočia. Ceny nehnuteľností naďalej neustále rýchlo rastú, najmä v hlavných mestských oblastiach. Ku kľúčovým faktorom patrí veľkorysé daňové zaobchádzanie pri vlastníctve obytných nehnuteľností a hypotekárnych dlhoch, prispôsobivé úverové podmienky spojené s relatívne nízkou mierou amortizácie hypoték a neustála nedostatočná ponuka bytov a domov. Tento nedostatok je spojený so štrukturálnymi nedostatkami na trhu nehnuteľností. Bytová výstavba naďalej rástla, ale stále výrazne zaostáva za potrebami novej výstavby. Plán vlády s 22 bodmi pre trh s bývaním sa dotýka niektorých základných faktorov týkajúcich sa nedostatku obytných nehnuteľností vrátane opatrení na zvýšenie množstva dostupných pozemkov na výstavbu, zníženia nákladov výstavby a skrátenia čakacích lehôt v procese plánovania výstavby. Niektorým iným štrukturálnym nedostatkom, napríklad slabej hospodárskej súťaži v stavebníctve, sa však nevenuje primeraná pozornosť. Nedostatok bytov a domov zhoršujú aj prekážky, ktoré bránia efektívnemu využitiu existujúceho bytového fondu. Prísne regulovaný švédsky trh s nájomným bývaním vytvára stav pripútanosti a efekty polarizácie na insiderov a outsiderov, no napriek tomu nebolo prijaté žiadne významné politické opatrenie s cieľom zaviesť väčšiu pružnosť pri stanovovaní nájomného. Relatívne vysoké dane z kapitálových ziskov na trhu s nehnuteľnosťami obývanými vlastníckymi obmedzujú mobilitu vlastníkov obydľí. Bola

⁽¹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

zavedená dočasná reforma pravidiel odkladu pri dani z kapitálových ziskov z transakcií s nehnuteľnosťami, jej účinok bude však zrejme limitovaný. Nedostatok cenovo dostupného bývania môže obmedzovať aj mobilitu pracovníkov a účinnú integráciu migrantov na trhu práce, či prispievať k nerovnosti medzi generáciami.

- (8) Švédsko malo v roku 2016 v rámci Únie jednu z najvyšších mier zamestnanosti (81,2 %) a jednu z najnižších mier dlhodobej nezamestnanosti. Výzvy však pretrvávajú, ako napríklad potreba začleniť ľudí s nízkou kvalifikáciou a migrantov z krajín mimo EÚ do pracovného trhu a znížiť značný rozdiel v zamestnanosti žien narodených mimo EÚ v porovnaní s ostatnými. Švédsko vynaložilo značné úsilie v oblasti prijímania žiadateľov o azyl a integrácie utečencov a iných migrantov. Zdá sa však, že je čo zlepšovať, keďže v roku 2016 iba jedna tretina účastníkov úvodného programu pracovala alebo sa vzdelávala aj 90 dní po dokončení programu, no a stále chýba komplexný prístup a riadenie vhodného uznávania kvalifikácií.
- (9) Podľa prieskumu Programu OECD pre medzinárodné hodnotenie žiakov (PISA) z roku 2015 sa výsledky 15-ročných žiakov v zvládaní základných zručností po rokoch úpadku zlepšili. Avšak podiel žiakov so slabými výsledkami je stále približne na úrovni priemeru Únie a výkonnostné rozdiely súvisiace so sociálno-ekonomickým zázemím študentov sa prehĺbili. Opatrenia, ktoré vláda odštartovala na zlepšenie výsledkov a rovnosti vo vzdelávaní, vyžadujú dôkladné monitorovanie, ako aj iniciatívy zamerané na integráciu žiakov z rodín migrantov, ktorí práve pricestovali, do školského systému.
- (10) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2017 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Švédska, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2017. Zároveň posúdila konvergenčný program na rok 2017, národný program reforiem na rok 2017 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Švédsku v predchádzajúcich rokoch. Zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku vo Švédsku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.
- (11) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala konvergenčný program na rok 2017 a zastáva názor ⁽¹⁾, že Švédsko podľa predpokladov dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu.
- (12) Rada na základe hĺbkového preskúmania vykonaného Komisiou a na základe tohto posúdenia preskúmala národný program reforiem na rok 2017 a konvergenčný program na rok 2017. Jej odporúčania vydané podľa článku 6 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 sú premietnuté do odporúčania 1,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Švédsko v rokoch 2017 a 2018 prijalo opatrenia s týmto cieľom:

1. Riešiť riziká týkajúce sa dlhu domácností, a to najmä postupným obmedzovaním daňovej odpočítateľnosti platieb úrokov z hypotekárnych úverov alebo zvýšením periodických daní z nehnuteľného majetku, a súčasným obmedzením požičiavania pri vysokých pomeroch zadlženosti domácnosti k výške príjmu. Podporiť investície do bývania a zlepšiť efektívnosť trhu s bývaním, a to aj zavedením väčšej pružnosti pri stanovovaní cien nájomného a prehodnotením koncepcie dane z kapitálových ziskov.

V Bruseli 11. júla 2017

Za Radu

predseda

T. TÖNISTE

⁽¹⁾ Podľa článku 9 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 1466/97.